

ЗВІТ З ПЕРЕВІРКИ НА ПЛАГІАТ

ЦЕЙ ЗВІТ ЗАСВІДЧУЄ, ЩО ПРИКРПЛЕНА РОБОТА

Ляшенко ПТБ-129

БУЛА ПЕРЕВІРЕНА СЕРВІСОМ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ ПЛАГІАТУ
MY.PLAG.COM.UA І МАЄ:

СХОЖІСТЬ

24%

РИЗИК ПЛАГІАТУ

100%

ПЕРЕФРАЗУВАННЯ

3%

НЕПРАВИЛЬНІ ЦИТУВАННЯ

0%

Назва файлу: Ляшенко ПТБ-129.docx

Файл перевірено: 2023-06-07

Звіт створено: 2023-06-07

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ
НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ЗАПОРІЗЬКИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ТА
ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ»

Кафедра (library.econom.zp.ua) підприємництва, менеджменту та туризму

ДО ЗАХИСТУ ДОПУСКАЄТЬСЯ

Зав. кафедрою _____

(підпис)

к.е.н.,доцент Панкова М.О.

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ

ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Виконав

ст. гр. - ПТБ-129

(підпис)

Д. Ляшенко

Науковий керівник

к.е.н.,доцент

(підпис)

М.О.Панкова

Запоріжжя

2023

ПРАТ «ПВНЗ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ІНСТИТУТ (LIBRARY.ECONOM.ZP.UA)

ЕКОНОМІКИ

ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ»

Кафедра підприємництва, менеджменту та туризму

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри _____

к.е.н., доц. _____ М.О.Панкова

« _____ » _____ 2023 р.

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ БАКАЛАВРСЬКУ РОБОТУ

Студенту гр. ПТБ-129, спеціальності 073 «Підприємство та біржова діяльність» Ляшенко Данило

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ (ua-referat.com) ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ОСНОВНИМ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВ СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ

1.1. Сутність, види та значення основного капіталу в діяльності підприємств середнього бізнесу

1.2. Методи аналізу та визначення показників оцінки основного капіталу підприємств середнього бізнесу

1.3. Методи управління основним капіталом підприємств середнього бізнесу

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ (ua-referat.com)

ОСНОВНИМ КАПІТАЛОМ ТОВ «БМ Інвест Груп»

2.1. Загальна характеристика економічної діяльності ТОВ «БМ Інвест Групп»

2.2. Аналіз складу, динаміки та структури основного капіталу ТОВ «БМ Інвест Групп»

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ ПОКРАЩЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ОСНОВНИМ КАПІТАЛОМ ТОВ «БМ Інвест Групп»

3.1. Пропозиції щодо підвищення ефективності управління основним капіталом ТОВ «БМ Інвест Групп»

3.2. Оцінка економічного ефекту заходів вдосконалення процесу управління основним капіталом ТОВ «БМ Інвест Групп».

4. Календарний графік підготовки кваліфікаційної роботи

№ етапу	Зміст	Терміни виконання	Готовність по графіку %, підпис керівника	Підпис керівника про повну готовність етапу, дата
1	Збір практичного матеріалу за темою кваліфікаційної бакалаврської (магістерської) роботи			
2	I атестація I розділ кваліфікаційної бакалаврської (магістерської) роботи			
3	II атестація II розділ кваліфікаційної бакалаврської (магістерської) роботи			
4	III атестація III розділ кваліфікаційної бакалаврської (магістерської) роботи, висновки та рекомендації, додатки, реферат			
5	Перевірка (library.econom.zp.ua) кваліфікаційної бакалаврської (магістерської) роботи на оригінальність			
6	<i>Доопрацювання кваліфікаційної бакалаврської (магістерської) роботи, підготовка презентації, отримання відгуку керівника і рецензії</i>			
7	<i>Попередній захист кваліфікаційної бакалаврської (магістерської) роботи</i>			
8	Подача кваліфікаційної бакалаврської роботи на кафедру			
9	Захист кваліфікаційної бакалаврської роботи			

Дата видачі завдання: ____ . ____ . ____ р.

Керівник кваліфікаційної
бакалаврської роботи

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Завдання отримав до виконання

(підпис студента)

(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ОСНОВНИМ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВ СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ.....8

1.1. Сутність, види та значення основного капіталу в діяльності підприємств середнього бізнесу.....8

1.2. Методи аналізу та визначення показників оцінки основного капіталу підприємств середнього бізнесу.....10

1.3. Методи управління основним капіталом підприємств середнього бізнесу.....21

Висновки до розділу (dspace.tneu.edu.ua)
1.....23

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ОСНОВНИМ КАПІТАЛОМ ТОВ «БМ Інвест Груп».....25

2.1. Загальна характеристика економічної діяльності ТОВ «БМ Інвест Груп».....25

2.2. Аналіз складу, динаміки та структури основного капіталу ТОВ «БМ Інвест Груп».....27

Висновки до розділу 2.....41

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ ПОКРАЩЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ОСНОВНИМ КАПІТАЛОМ ТОВ «БМ Інвест Груп».....42

3.1. Пропозиції **щодо підвищення ефективності** (dspace.tneu.edu.ua) управління основним капіталом ТОВ «БМ Інвест Груп».....42

3.2. Оцінка економічного ефекту заходів вдосконалення процесу управління основним капіталом ТОВ «БМ Інвест Груп».....42

Висновки до розділу (dspace.tneu.edu.ua)
3.....43

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....45

ВСТУП

Управління основним капіталом є важливою складовою ефективного функціонування будь-якого підприємства. Для підприємств середнього бізнесу, які зазвичай мають обмежений бюджет та людські ресурси, ефективно управління основним капіталом є особливо важливим.

Основний капітал включає в себе будівлі, машини, обладнання та інші матеріальні активи, що використовуються для виробництва продукції або надання послуг. Управління основним капіталом охоплює ряд процесів, таких як планування інвестицій, закупівля та обслуговування обладнання, контроль якості та зберігання активів, а також прийняття рішень щодо ремонту, модернізації та заміни зношених активів.

Ефективне управління основним капіталом допомагає підприємствам середнього бізнесу збільшувати ефективність виробничих процесів, знижувати витрати на обслуговування та ремонт обладнання, підвищувати якість продукції та надання послуг, а також зменшувати ризики витоку капіталу. Успішне управління основним капіталом також може допомогти підприємствам збільшувати свою конкурентоспроможність та розширювати свій бізнес.

У зв'язку з цим, розуміння принципів та методів управління основним капіталом є важливим для підприємств середнього бізнесу. Це допоможе їм підвищити ефективність виробництва та надання послуг, забезпечити стабільність та стійкість бізнесу, а також зрощити залучення інвестицій та розвивати підприємство.

Одним з ключових елементів управління основним капіталом є планування інвестицій. При цьому важливо враховувати потреби підприємства в обладнанні та інших активах, їх вартість та очікувані доходи від їх використання. Для підприємств середнього бізнесу, які зазвичай мають обмежений бюджет, важливо ефективно розподіляти інвестиції, щоб максимізувати доходи та знизити ризики.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ОСНОВНИМ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВ СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ

1.1 Сутність, види та значення основного капіталу в діяльності підприємств середнього бізнесу

Корпоративний капітал: сутність, джерела формування та принципи управління. Загальна характеристика.

Сутність венчурного капіталу, його складові. Основні джерела формування венчурного капіталу. Основні принципи управління та політика формування корпоративного капіталу.

Сутність корпоративного капіталу, його складові.

Капітал - це економічна категорія, яка відома здавна, але в умовах ринкових відносин набула нового змісту. Як головна економічна основа створення і розвитку підприємств, капітал гарантує інтереси держави, власників і працівників при виконанні ними своїх функцій.

Капітал підприємства характеризується загальною сумою капіталу, інвестованого у формування його активів, у грошовій та матеріальній формі та нематеріальній формі [1].

Беручи до уваги економічну сутність підприємницького капіталу, слід зазначити, що підприємницький капітал має наступні характеристики (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Класифікація венчурного капіталу.

Характеристика венчурного капіталу	Характеристики базового капіталу підприємства
<p>1. Венчурний капітал є основним фактором виробництва</p>	<p>В економічній теорії виділяють три основні фактори виробництва, які гарантують економічну діяльність підприємств</p> <ul style="list-style-type: none"> - Капітал - Землята інші природні ресурси - Праця. <p>Зусіх цих факторів виробництва капіталу належить головна роль, яка полягає в об'єднанні всіх факторів виробництва в єдиний виробничий комплекс. (vsau.org)</p>
<p>2. Капітал характеризує економічні ресурси підприємства, які приносять дохід.</p>	<p>Капітал можна відрізнити від факторів виробництва. У формі позичкового капіталу капітал гарантує формування доходу підприємства у фінансовій (інвестиційній) сфері, а не у виробничій (операційній). діяльності.</p>
<p>3. Капітал є основним джерелом формування багатства власника</p>	<p>Капітал гарантує необхідний рівень добробуту його власника всього денні та в майбутньому Частина капіталу, призначена для задоволення теперішніх або майбутніх потреб його власника, вже невиконує функції капіталу. Накопичений капітал повинен задовольняти майбутні потреби його власників, тобто формувати їх майбутній рівень добробуту.</p>
<p>4. Капітал підприємства є основним мірилом його ринкової вартості.</p>	<p>Перш за все, акціонерний капітал компанії визначає розмір її чистих активів. У той же час, розмір власного капіталу, що використовується компанією, також характеризує її здатність залучати до датковий вигідний</p>

	позиковий капітал. Разом з іншими менш важливими факторами це формує основу для оцінки ринкової вартості компанії.
5. Динаміка власного капіталу компанії є важливим барометром рівня ефективності господарської діяльності компанії.	Здатність нарощувати власний капітал на високому рівні характеризується ефективним рівнем формування та розподілу прибутку компанії, можливістю підтримувати фінансову рівновагу за рахунок внутрішнього капіталу. Навпаки, зменшення власного капіталу, як правило, є результатом неефективної та збиткової діяльності.

Капітал відіграє важливу роль в економічному розвитку підприємства і є основним об'єктом корпоративного фінансового менеджменту для забезпечення інтересів держави, власників та працівників.

1.2 Методи аналізу та визначення показників оцінки основного капіталу підприємств середнього бізнесу

Показники оцінки основного капіталу можуть включати:

Балансова вартість (BV) - це вартість основних засобів, обладнання та іншого основного капіталу на дату балансу. Формула: $BV = \text{Вартість придбання} - \text{Амортизація}$

Нормативна або нормативно-визначена вартість (NV) - це вартість основного капіталу, визначена за певними правилами та нормами. Ці норми можуть бути встановлені законодавством або регулюючим органом. Формула: $NV = \text{Вартість придбання} * \text{Норма оцінки}$

Ринкова вартість (MV) - це вартість основного капіталу на відкритому ринку. Ця вартість може бути визначена за допомогою порівняльного

аналізу, оцінки експертів або на основі відомостей про останні продажі подібних активів. Формула: $MV =$ Ринкова ціна на дату оцінки

Вартість виконання (RV) - це вартість основного капіталу, яка відображає його поточний стан та можливість виконання функцій, для яких він був створений. Формула: $RV =$ Ринкова вартість * Коефіцієнт зношення

Кожен з цих показників може бути використаний для оцінки основного капіталу, залежно від конкретної ситуації та мети оцінки.

При оцінці вартості підприємств (бізнесу) фінансовий аналіз **проводиться в два етапи:**

1) аналіз фінансових звітів,

2) аналіз фінансових коефіцієнтів (показників). (repository.hneu.edu.ua)

Аналіз фінансової звітності У процесі управління підприємством кількість активів та їх структура постійно змінюються. Вертикальний і горизонтальний аналіз фінансової звітності проводиться з метою виявлення якісних змін у структурі активів та їх джерел, а також їх динаміки. Вертикальний аналіз передбачає аналіз окремих розділів або статей балансу або звіту про фінансові результати, щоб показати структуру коштів підприємства та їх джерел. Щоб зробити дані порівнянними, їх зазвичай розраховують у відсотках від загальної суми коштів компанії, що дозволяє уникнути інфляційних коригувань у ретроспективній фінансовій звітності. Горизонтальний аналіз передбачає аналіз фінансових документів за кілька років та індексацію даних по відношенню до базового року або порівняння темпів зміни статей за період, що аналізується. Визначивши базові темпи зростання за кілька років, можна не лише проаналізувати зміни окремих показників, а й спрогнозувати їхні значення. Спочатку визначаються найважливіші характеристики діяльності компанії: загальна сума майна, власних і позикових коштів. Потім визначається структура майна компанії,

характер використання фінансових ресурсів, а також сильні та слабкі сторони (dspace.dsau.dp.ua) компанії в абсолютному вираженні.

Коефіцієнт - це числове відношення між двома значеннями. В контексті оцінки основного капіталу, нормативні значення коефіцієнтів можуть бути визначені законодавчими нормами або регуляторними органами, і вони можуть залежати від типу активу, його віку, стану, інтенсивності використання та інших факторів.

Наприклад, нормативні значення коефіцієнта зношення визначаються залежно від типу основних засобів та їх очікуваного терміну служби. Наприклад, для автомобілів може бути встановлено норму зношення в 20% на рік, тоді як для будівель - 2% на рік.

Для визначення нормативних значень коефіцієнтів також можуть використовуватися стандарти та норми, які розробляються професійними організаціями або національними органами стандартизації. Наприклад, для визначення нормативної вартості будівель можуть використовуватися національні стандарти будівництва, які визначають типову вартість будівель за квадратним метром.

Загалом, нормативні значення коефіцієнтів визначаються залежно від конкретної ситуації та можуть варіюватися від однієї країни до іншої. Вони є важливим інструментом для оцінки основного капіталу та визначення його вартості.

При аналізі структури активів і пасивів підприємства особлива увага приділяється:

співвідношенню між власними і позиковими засобами;

забезпеченості запасів і витрат власними джерелами (аналіз власного оборотного капіталу);

структурі кредиторської та дебіторської заборгованості;

Аналіз ліквідності балансу (ліквідність визначається тим, чи покриваються зобов'язання компанії активами, а термін перетворення активів на гроші збігається з терміном погашення зобов'язань):

питомою вагою найбільш ліквідних активів (найбільш ліквідні активи - грошові кошти та ліквідні цінні папери - повинні бути більше або бути рівними найбільш терміновим зобов'язанням).

Для зручності аналізу доцільно використовувати скорочений аналітичний баланс.

При аналізі звіту про фінансові результати особливу увагу приділяється, по-перше, співвідношенням виручки від реалізації, (essuir.sumdu.edu.ua) собівартості і прибутку підприємства за аналізований період і, по-друге, виявлення тенденції в рівні доходів на підприємстві.

Аналіз фінансових коефіцієнтів (показників). Після аналізу фінансових звітів встановлюються показники фінансової стійкості у відносному вираженні і

порівнюються з підприємствами галузі. Аналіз фінансових коефіцієнтів, що містяться у фінансовій звітності, може виявити Сильні та слабкі сторони бізнесу; незбалансованість структури капіталу; ступінь ризику, пов'язаного з інвестуванням у цей бізнес; базу для порівняння з компаніями-аналогами [2-6]. У фінансовому аналізі може бути використаний цілий ряд коефіцієнтів, але оцінювач обирає найбільш важливі (www.repository.hneu.edu.ua) коефіцієнти з урахуванням мети оцінки.

Для розрахунку показників при порівнянні з підприємствами-аналогами повинна бути використана єдина методика розрахунку. Показники, які з метою оцінки підприємства зазвичай є найбільш важливими подано в табл. 1.2

Таблиця 1.2

Фінансові показники, що характеризують діяльність підприємства

Найменування показника	Економічний зміст
1. Оцінка майнового стану (показники характеризують ефективність управління основними виробничими фондами підприємства)	
Сума господарських коштів, що знаходяться у розпорядженні підприємства (www.pdaa.edu.ua)	Цей показник дає узагальнену вартісну оцінку активів, що значаться на балансі підприємства. зростання показника свідчить про нарощування майнового потенціалу підприємства (www.pdaa.edu.ua)
Частка основних коштів в активах	Відбиває питому вагу довгострокових активів. Величина залежить від специфіки підприємства, наприклад фондоемне підприємство
Частка активної частини основних засобів (www.pdaa.edu.ua)	Активна частина основних коштів - це машини, обладнання і транспортні кошти. зростання показника в динаміці (www.pdaa.edu.ua) звичайно розцінюється як сприятлива тенденція
Коефіцієнт оновлення	Ступінь оновлення (www.repository.hneu.edu.ua) основних коштів за період
2. Оцінка ліквідності (показники характеризують здатність активів підприємства трансформуватися в кошти і погашати короткострокові боргові зобов'язання) (www.repository.hneu.edu.ua)	
Величина власних оборотних	Робочий капітал - це оборотні кошти компанії, які залишаються після погашення всіх

<p>коштів (ВОК, функціонуючий капітал)</p>	<p>короткострокових зобов'язань перед усіма кредиторами. (www.repository.hneu.edu.ua)</p> <p>Оптимальне значення оборотного капіталу залежить від характеру діяльності компанії (розміру, обсягу продажів, запасів, оборотності дебіторської заборгованості тощо). Нестача оборотного капіталу свідчить про те, що короткострокова заборгованість не може бути погашена вчасно, в той час як значний надлишок свідчить про нераціональне використання ресурсів підприємства, наприклад, за рахунок залучення кредитів.</p>
<p>Коефіцієнт покриття (поточної ліквідності)</p>	<p>Показує, чи має компанія кошти для погашення короткострокових зобов'язань. Показує, скільки гривень поточних активів припадає на одну гривню поточних зобов'язань.</p>
<p>Коефіцієнт швидкої ліквідності (studopedia.info) (загальної платоспроможності, строкової ліквідності)</p>	<p>Він показує, які кошти були б доступні, якби всі або частина поточних зобов'язань підлягали негайному погашенню і не було б можливості продати найменш ліквідну частину - запаси</p>
<p>Коефіцієнт абсолютної ліквідності (repository.hneu.edu.ua) (платоспроможності)</p>	<p>Показує частку короткострокових боргових зобов'язань, які можуть бути покриті майже абсолютно ліквідними активами (грошові кошти, ринкові цінні папери та депозити). Частка зобов'язань, які можуть бути покриті (www.bibliofond.ru) майже абсолютно ліквідними активами (грошові кошти та їх еквіваленти, (works.doklad.ru) ринкові цінні папери та депозити).</p>
<p>2.Оцінка платоспроможності або структури капіталу (показник співвідношення власних і позикових коштів у (repository.hneu.edu.ua) фінансових ресурсах компанії, що свідчить про ступінь фінансової незалежності від кредиторів, що є важливою</p>	

характеристикою стійкості компанії).	
Коефіцієнт концентрації власного капіталу	Характеризує (repository.hneu.edu.ua) залежність фірми від зовнішніх позик. Показує, чи можуть зобов'язання підприємства бути покриті власними коштами. Зростання коефіцієнта (www.bibliofond.ru) означає збільшення фінансової незалежності. Чим нижче значення коефіцієнта, тим більше позик у Вищий ризик неплатоспроможності та вищий ризик дефіциту грошових коштів.
Коефіцієнт маневреності власного капіталу (repository.hneu.edu.ua)	З фінансової точки зору, він показує, наскільки гнучкими є джерела власних коштів (чим вищий коефіцієнт, тим кращий фінансовий стан).
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	Показує, яка частка активів компанії фінансується за рахунок (repository.hneu.edu.ua) довгострокового боргу.
Коефіцієнт позикових і власних коштів	Різновид коефіцієнта фінансової незалежності, який показує, скільки позикових коштів припадає на кожен (repository.hneu.edu.ua) 1 гривню власних коштів, вкладених в активи. Чим більше цей коефіцієнт перевищує 1, тим більше компанія залежить від позикових коштів..
4. Оцінка ділової активності (показники характеризують результати і ефективність поточної основної виробничої діяльності)	
Коефіцієнт оборотності робочого капіталу	Цей коефіцієнт показує, наскільки ефективно компанії використовують свої інвестиції в оборотний капітал і як це впливає на зростання продажів. Чим вище значення цього коефіцієнта, тим (repository.hneu.edu.ua) ефективніше компанія використовує свій чистий оборотний капітал
Оборотність дебіторської	Показує зміну обсягів комерційного кредиту, який (repository.hneu.edu.ua) надається

<p>заборгованості (в 5fan.ru) оборотах)</p>	<p>підприємством. Якщо коефіцієнт розраховується по виручці від реалізації, формованої в міру оплати рахунків, зростання показника (studfile.net) означає скорочення продажів в кредит. Зниження показника в цьому випадку свідчить про збільшення обсягу наданого кредиту (5fan.ru)</p>
<p>Коефіцієнт оборотності готової продукції</p>	<p>Показує (essuir.sumdu.edu.ua) оборотність готової продукції. Зростання показника означає збільшення попиту на продукцію підприємства, а зменшення показника - надлишкові запаси готової продукції (essuir.sumdu.edu.ua) через зменшення попиту.</p>
<p>Коефіцієнт оборотності матеріальних оборотних коштів</p>	<p>Відображає оборотність запасів компанії та оборотність витрат за період, що аналізується. Зменшення показника свідчить про збільшення запасів відносно незавершеного виробництва або зменшення попиту на готову продукцію (studfile.net) (у випадку зменшення оборотності готової продукції).</p>
<p>Коефіцієнт оборотності мобільних коштів</p>	<p>Показує оборотність усіх рухомих активів (як матеріальних, так і нематеріальних) підприємства. Зростання цього показника (repository.hneu.edu.ua) характеризується як позитивне, якщо воно супроводжується зростанням оборотності матеріальних оборотних коштів, і як негативне, якщо оборотність матеріальних оборотних коштів знижується.</p>
<p>Коефіцієнт погашення дебіторської заборгованості</p>	<p>Показує середню кількість днів, (www.pdau.edu.ua) необхідних для інкасації дебіторської заборгованості. Чим нижчий показник, тим швидше дебіторська заборгованість переходить у готівку, а це означає, що оборотний капітал компанії є більш ліквідним. Вищий показник може свідчити про труднощі зі стягненням коштів з рахунку боржника</p>

<p>Оборотність власного капіталу</p>	<p>Показує швидкість обороту капіталу. Для акціонерних товариств це означає активність коштів під ризиком. Різке зростання цього показника має відображати збільшення обороту, більша частина якого фінансується за рахунок (repository.hneu.edu.ua) позик, та зменшення частки власного капіталу в загальному капіталі компанії. Значне зниження показника відображає тенденцію до інертності частини власних коштів.</p>
<p>Оборотність основного капіталу (оборотність активів)</p>	<p>Цей коефіцієнт характеризує ефективність використання всіх ресурсів, які є в розпорядженні компанії, незалежно від джерела їх залучення. Цей коефіцієнт показує, скільки повних циклів виробництва та обігу відбувається за рік з відповідним ефектом у вигляді прибутку. Цей коефіцієнт широко варіюється в різних галузях</p>
<p>5. Оцінка рентабельності (показник прибутку на гривню власних та позикових коштів, інвестованих у компанію).</p>	
<p>Рентабельність продукції (продажу)</p>	<p>Показує чистий прибуток у відсотках від обороту компанії.</p>
<p>Рентабельність основних засобів та інших необоротних активів</p>	<p>Відображає ефективність використання основних засобів та інших необоротних активів. Відображає ефективність використання основних засобів та інших необоротних активів, (sinp.com.ua) що вимірюється прибутком на одиницю основних засобів.</p>
<p>Коефіцієнт рентабельності оборотних активів</p>	<p>Демонструє здатність забезпечувати достатній прибуток для поповнення оборотного капіталу компанії. Вказує на здатність забезпечувати достатній прибуток на оборотний капітал компанії. Вищі значення коефіцієнта свідчать про більш ефективне використання оборотного капіталу</p>

Для оцінки ефективності реалізованих стратегій на фондовому ринку, дивідендної політики компанії та маркетингової стратегії інвестиційної ідеї

розраховуються показники, наведені в таблиці. 1.3. У розрахунках використовуються дані бухгалтерського обліку (works.doklad.ru) та ринку цінних паперів. Середні значення окремих показників розраховуються за даними звітності з використанням формули середньої арифметичної.

Таблиця 1.3

Показники оцінки положення підприємства на ринку цінних паперів (eportfolio.kubg.edu.ua)

Найменування показника	Формула розрахунку	Економічний зміст
Дохід на акцію	Чистий прибуток – дивіденди за привілейованими акціями : Загальне число звичайних акцій	Один з найважливіших показників, що впливає на ринкову вартість компанії. Показує чистий прибуток на одну звичайну акцію (у мільйонах). Показує чистий прибуток, що припадає на одну звичайну акцію (у мільйонах).
Цінність акції	Ринкова ціна акції: : Дохід на акцію (www.kdu.edu.ua)	Це коефіцієнт. Цей коефіцієнт (repository.kpi.kharkov.ua) показує, скільки грошових одиниць акціонери готові заплатити за одну грошову одиницю чистого прибутку компанії. Він

		 (oia.lntu.edu.ua) показує, скільки грошових одиниць (repository.hneu.edu.ua) акціонери готові заплатити за одну грошову одиницю чистого прибутку компанії. Він також показує, як швидко можна повернути інвестиції в акції. (repository.kpi.kharkov.ua)
Рентабельність акції	Дивіденди на одну акцію: Ринкова ціна акції	Поточна прибутковість акції
Дивідендний дохід	Дивіденди на одну акцію: Дохід на акцію	Коефіцієнт показує, наскільки ефективна дивідендна політика підприємства
Коефіцієнт котирування акцій	Ринкова ціна акції: Облікова ціна акції (www.kdu.edu.ua)	Дає уявлення про поточний рівень котирування акцій

Результати виявлення реального **фінансового стану підприємства** [\(works.doklad.ru\)](http://works.doklad.ru) враховуються при виборі методу оцінки:

у разі «нормального» фінансового стану в витратному підході вибирається метод чистих активів;

якщо платоспроможність підприємства «не підлягає відновленню», динаміка фінансових показників негативна, то обґрунтованим буде вибір всередині витратного підходу методу ліквідаційної вартості. У цьому

випадку результат оцінки може вийти негативним, що свідчить про неможливість повного погашення підприємством своїх зобов'язань;

динаміка фінансових показників позитивна, доходи стабільні, приблизно однакові по роках – вибираємо метод капіталізації доходу;

динаміка фінансових показників позитивна, фінансове положення стійко, спостерігається приблизно постійний по роках темп зростання доходів - модель Гордона.

При реалізації порівняльного підходу результати **аналізу фінансового стану** (works.doklad.ru) об'єкта оцінки та підприємств-аналогів дозволять більш коректно порівнювати інформацію, обґрунтовано вносити коректування в ціни продажів підприємств-аналогів (їх часток, пакетів акцій, одиничних акцій) з урахуванням фінансового стану.

Розрахунок ставки дисконтування в прибутковому підході часто проводиться шляхом підсумовування, який заснований на обліку ризиків, у тому числі фінансової структури (потрібно враховувати, наприклад, значення коефіцієнта співвідношення позикових і власних коштів), прогнозованості доходів (крім наявності інформації за кілька останніх років враховується динаміка фінансових показників (позитивна, негативна, стабільна)).

Якщо підприємство знаходиться в нестійкому фінансовому становищі тощо, то результати прогнозування можуть виявитися занадто наближеними, ризик неточного прогнозування буде високим, а «вага» дохідного підходу в підсумковому узгодженні навпаки, низькою.

Показники ліквідності та структури капіталу можна об'єднати в групу **показників фінансової стійкості**. (repository.hneu.edu.ua) Звичайно, підприємство має бути стійким як у короткостроковій, так і в довгостроковій перспективі. У короткостроковій перспективі критерієм

стійкості може бути платоспроможність підприємства, тобто його здатність своєчасно і [в повному обсязі \(repository.hneu.edu.ua\)](http://repository.hneu.edu.ua) розраховуватися за своїми короткостроковими зобов'язаннями. Платоспроможність характеризують показники ліквідності, відображають, якою мірою і за рахунок яких оборотних активів підприємство здатне розрахуватися за своїми короткостроковим зобов'язаннями. Результати оцінки відображаються на значеннях [показників фінансової стійкості. \(repository.hneu.edu.ua\)](http://repository.hneu.edu.ua)

1.3 Методи управління основним капіталом підприємств середнього бізнесу

Оскільки капітал [відображає економічні процеси підприємства та його загальний стан, ефективність його виживання залежить насамперед від уміння менеджменту працювати з капіталом. В даному випадку мається на увазі капітал \(inmad.vntu.edu.ua\)](http://inmad.vntu.edu.ua) в його класичному вигляді, який являє собою сукупність основних і оборотних активів компанії та грошових коштів, але крім [власне фізичного капіталу, існує також людський капітал, наука і технології, ринкова інформація, знання та інтелектуальний капітал, які з часом відіграють \(www.janusandal.no\)](http://www.janusandal.no) все більш важливу роль і поступово перенаправляють потік коштів в цьому напрямку. Це пов'язано зі зростаючим значенням людського капіталу. Таким чином, [з розвитком економіки об'єктивно ускладнюється розуміння змісту капіталу та способів управління ним. Управління капіталом здійснюється за допомогою системи принципів і методів розробки управлінських рішень, які безпосередньо пов'язані з ефективністю його використання. Оптимальне управління капіталом компанії забезпечується принципами інтеграції із загальною системою управління компанією, комплексним характером управлінських рішень, високим динамізмом управління, різноманітністю підходів до розробки окремих управлінських рішень та орієнтацією на стратегічні цілі розвитку компанії. Основною метою управління капіталом є максимізація](http://www.janusandal.no)

ринкової вартості підприємства і тим самим максимізація добробуту власників підприємства в поточному (www.janusandal.no) і майбутньому періодах. Управління капіталом підприємства спрямоване на вирішення таких основних завдань: формування капіталу в обсязі, достатньому для забезпечення необхідних темпів економічного розвитку підприємства; 2 оптимізація розподілу сформованого капіталу за видами діяльності (works.doklad.ru) та напрямками використання; забезпечення умов для досягнення максимальної рентабельності капіталу при запланованому рівні фінансового ризику (dspace.wunu.edu.ua) забезпечення мінімізації фінансових ризиків, пов'язаних з використанням (www.lef.lviv.ua) капіталу, на рівні запланованої доходності, забезпечення певної фінансової стійкості та фінансової безпеки. У ринковому середовищі особливу роль відіграють економічні методи управління. Важелі економічного механізму відповідають соціально-економічній природі підприємств і є одним із чинників розвитку ринкового виробництва та обміну. Використання і вдосконалення таких економічних важелів, як комерційний розрахунок, планування, механізм ціноутворення, (fk.vntu.edu.ua) раціональне оподаткування тощо, сприятиме створенню надійного господарського механізму, що приводить у дію механізми української економіки. Одним із стратегічних методів управління капіталом підприємства є планування витрат на виробництво (works.doklad.ru) і реалізацію продукції, що має важливе значення для визначення оптимальної цінової політики. (fk.vntu.edu.ua) Передумовою для цього є окреме планування змінних та постійних витрат, а також визначення найбільш економічних рівнів запасів. Неформальні методи (fk.vntu.edu.ua) базуються на аналітичних здібностях особи, яка приймає рішення. Це низка логічних прийомів і методів теоретичного порівняння альтернатив і вибору оптимального рішення на основі набутого досвіду. Для успішного (fk.vntu.edu.ua) управління капіталом керівництво компанії може використовувати різні методи.

Наприклад, вибір політики щодо формування та використання окремих складових капіталу, таких як резерви, додатковий капітал та нерозподілений прибуток; використання можливостей фондового ринку для операцій з акціями та випуску облігацій; реалізація продуманої політики щодо залучення коштів із позикових джерел; пошук найбільш прийнятних методів; розробка дивідендної політики для підтримки добробуту акціонерів тощо. Використання вищезазначених методів і прийомів управління капіталом створює підґрунтя для забезпечення високих темпів нарощування ресурсного потенціалу компанії та дає змогу компанії повною мірою реалізувати свої цілі та завдання, зокрема ефективного використання та відтворення капіталу. [7-15].

Висновки до розділу 1

Підсумовуючи, слід зазначити, що розробка методології управління капіталом повинна базуватися на науково обґрунтованих принципах і правилах поведінки, які виражають динамізм і чутливість до мінливих обставин, запланованих результатів виробничо-господарської діяльності та інтеграцію із загальною системою управління підприємством.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ОСНОВНИМ КАПІТАЛОМ ТОВ «БМ ІНВЕСТ ГРУПП»

2.1. Загальна характеристика економічної діяльності ТОВ «БМ ІНВЕСТ ГРУПП»

Основна діяльність компанії ТОВ «БМ ІНВЕСТ ГРУПП» представлена двома напрямками: 1) пошиття робочого одягу та 2) утилізація відходів від виробництв, їх переробка і збір цінних металів. (ekovdm.com.ua)

Основний асортимент – куртки, штани, халати, робочі рукавиці. Крім того, на підприємстві виготовляються мішки з лляної тканини (на замовлення підприємств харчової промисловості).

Створення підприємства подібного профілю було доцільним, так як цей асортимент продукції здебільшого виготовлявся на підприємствах, що тепер знаходяться на території близького зарубіжжя – Росії та Білорусії. Тому для задоволення попиту вітчизняних підприємств необхідно було розвивати цей напрямок виробництва в умовах своєї країни.

Поряд з виробництвом робочого одягу для промислових підприємств досліджуване підприємство з 2016 року почало виготовляти спецодяг для медичних установ (на їх замовлення). Крім того, підприємство планує виготовляти свою продукцію на експорт в близьке зарубіжжя.

Утилізація відходів у Запоріжжі та Запорізькій області – це зміна структури матеріалів до повного або часткового зникнення, чи робить неможливим подальше використання матеріалу або ж мінімізує його вплив на навколишнє середовище. Компанія працює з такими відходами, як:

- утилізація неякісної продукції;
- переробка техніки (обладнання) з вмістом дорогоцінних металів;
- знищення архівної документації;
- автомобілі;

- заготівля чорних і кольорових металів;
- технічне обстеження обладнання;
- оргтехніка та інше офісне обладнання та техніка при обсягах до 10

одиниць;

- інші відходи (відходи гуми, ПВХ і ін.);
- клінічні відходи;
- біо-відходи;
- відходи упаковок та контейнерів забруднені;
- відходи, які складаються або містять хімічні речовини;
- відходи виробництва, одержання і застосування фармпрепаратів;
- відходи лакофарбових матеріалів (ЛФМ);
- відпрацьовані нафтопродукти, відходи, забруднені нафтопродуктами,

відходи сумішей;

- масло / вода, вуглеводні / вода, емульсії;
- відходи виробництва і виготовлення і застосування смол, латексів,

клеїв;

- несортовані відпрацьовані акумуляторні батареї;
- відходи і лом електричних та електронних вузлів;
- ртутновмісні відходи. (ekovdm.com.ua)

Завдяки тому, що ми розбираємо металеві конструкції і переробляємо відходи з них, отримані цінні метали здаємо в Державну скарбницю НБУ. Для наших підприємств-партнерів – це можливість отримати додатковий дохід.

- Для того щоб утилізувати відходи від підприємства в місті Запоріжжя самостійно, необхідно мати дозвіл на розміщення відходів в дозвільних центрах. При співпраці з нами, переробка відходів буде на взаємовигідних умовах і є цілком законною.

- Переваги утилізації відходів, сміття у Запоріжжі та по всій Запорізькій області компанією ТОВ «БМ ІНВЕСТ ГРУПП»:
- Партнерство взаємовигідне, клієнт може скоротити витрати і отримати прибуток від переробки дорогоцінних металів;
- Компанія має всі ліцензії та дозволи на утилізацію відходів;
- Підписуючи довгостроковий договір, клієнт забуде про проблему утилізації сміття;
- Надається гнучка індивідуальна система вивезення та (ekovdm.com.ua) переробки сміття;
- Штат команди дуже великий, що дозволяє працювати на території всієї України, і переробляти більше 100 тон відходів на місяць! (ekovdm.com.ua)

2.2. Аналіз складу, динаміки та структури (dodiplom.ru) основного капіталу

Фонд оплати праці працівників (5osvita.at.ua) ТОВ «БМ Інвест Груп» складається з: фонду основної заробітної плати, фонду додаткової заробітної плати (www.100balov.com) та інших заохочувальних і компенсаційних виплат. (archer.chnu.edu.ua)

На завершення оцінки організації оплати праці здійснимо більш детальний аналіз фонду оплати праці (5osvita.at.ua) за 2020-2022 рр.

Дані щодо нарахованої середньомісячної заробітної плати (www.100balov.com) працівникам ТОВ «БМ Інвест Груп» за категоріями працюючих протягом 2020-2022 рр. наведені в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Дані щодо нарахованої середньомісячної заробітної плати працівникам та відповідних фондів оплати праці на (www.100balov.com) ТОВ «БМ Інвест Груп» за категоріями працюючих

Категорії працюючих	Чисельність, чол.			Середньомісячна зарплата, грн.			Річний фонд оплати праці, тис. грн. (www.100balov.com)		
	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.
1. Керівники, спеціалісти та службовці	27	26	25	5383,92	4897,95	4405,15	1744,39	1528,16	1321,55
2. Робітники, в т. ч.:	248	246	242	4119,16	4172,88	4225,19	12258,61	12318,34	12269,96
- основні	203	202	200	4201,2	4289,6	4397,4	10234,12	10397,99	10553,76
- допоміжні	45	44	42	3749,05	3556,20	3178,14	2024,49	1877,68	1601,78
3. Інші (МОП, охорона тощо)	10	10	10	1800	1950	2100	216,00	234,00	252,00
Всього працівників	285	282	277	4157,60	4160,90	4164,71	14219,00	14080,50	13843,50

Як вказують наведені дані, середньомісячна зарплата працівників ТОВ «БМ Інвест Груп» є достатньо високою і залишається стабільною на протязі аналізованого періоду. Однак, зарплата керівників, спеціалістів та службовців перевищує не лише рівень середньомісячної заробітної плати працівників (5osvita.at.ua) підприємства, але і рівень середньомісячної заробітної плати (www.100balov.com) основних робітників підприємства, хоча і має тенденцію до зниження впродовж 2020-2022 рр. (ird.gov.ua) Слід зазначити, що (dodiplom.ru) заробітна плата основних робітників незначним чином зростає при незначному зниженні чисельності основних робітників, а допоміжних робітників – знижується більш суттєво.

Динаміка зміни фонду (archer.chnu.edu.ua) заробітної плати працівників (5osvita.at.ua) ТОВ «БМ Інвест Груп» наведена в таблиці 2.2.

Як бачимо з наведених даних, (www.100balov.com) кількість робітників-відрядників в 2022 р. порівняно з 2020 р. зменшилася в середньому на 2 чол. або на 1,48%, а середньомісячна заробітна плата (www.100balov.com) в 2022 р. проти 2020 р. зросла на 196,20 грн., що еквівалентно 4,67%.

Таблиця 2.2

Динаміка середньомісячної зарплати середньоспискового робітника-
відрядника

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Абс. відх.		Темп росту, %	
				2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.	2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.
Середньоспискова чисельність робітників- відрядників, чол.	162,4	161,6	160	-0,80	-1,60	99,51	99,01
Фонд робочого часу одного працівника, дн.	212	214	215	2,00	1,00	100,94	100,47
Тривалість робочого дня, (www.100balov.com) год.	7,86	7,88	7,9	0,02	0,02	100,25	100,25
Фонд по відрядним розцінкам, тис. грн.	8187,30	8318,39	8443,01	131,09	124,62	101,60	101,50
Заробітна плата одного робітника- відрядника:							
середньорічна, тис. грн.	50,41	51,48	52,77	1,06	1,29	102,10	102,51
середньомісячна, грн.	4201,20	4289,60	4397,40	88,40	107,80	102,10	102,51

2.2. Надані дані відображають зміни у показниках роботи робітників-відрядників протягом трьох років, з 2020 року до 2022 року. Деякі показники показують зниження, тоді як інші показують зростання. Розглянемо кожен показник з окремоті:

Середньоспискова чисельність робітників-відрядників, чол.:

Показник зменшився з 162,4 тис. чол. у 2020 році до 160 тис. чол. у 2022 році;

Абсолютна відхиленя показника складає -0,80, що свідчить про зниження;

Темп росту склав -1,60%, що підтверджує зниження чисельності робітників-відрядників.

Фонд робочого часу одного працівника, дн.:

Показник збільшився з 212 днів у 2020 році до 215 днів у 2022 році;

Абсолютна відхиленя показника складає 2,00, що (nuft.edu.ua) свідчить про зростання;

Темп росту склав 1,00%, що підтверджує зростання фонду робочого часу одного працівника.

Тривалість робочого дня, (www.100balov.com) год.:

Показник збільшився з 7,86 год. у 2020 році до 7,9 год. у 2022 році;

Абсолютна відхиленя показника складає 0,02, що (nuft.edu.ua) свідчить про зростання; (www.100balov.com)

Темп росту склав 0,02%, що підтверджує зростання тривалості робочого дня.

Фонд по відрядним розцінкам, тис. грн.:

Показник збільшився з 8187,30 тис. грн. у 2020 році до 8443,01 тис. грн. у 2022 році;

Абсолютна відхиленя показника складає 131,09, що **свідчить про зростання;** (www.100balov.com)

Темп росту склав 124,62%, що підтверджує дуже значне зростання фонду по відрядним розцінкам.

Заробітна плата одного робітника-відрядника:

Середньорічна заробітна плата збільшилась з 50,41 тис. грн. у 2020 році до 52,77 тис. грн. у 2022 році;

Абсолютна відхиленя показника складає 1,06, що **свідчить про зростання;**

Темп росту склав 1,29%, що підтверджує зростання середньорічної заробітної плати;

Середньомісячна заробітна плата (www.100balov.com) збільшилась з 4201,20 грн. у 2020 році до 4397,40 грн. у 2022 році;

Абсолютна відхиленя показника складає 88,40, що **свідчить про зростання;**

Темп росту склав 107,80%, що підтверджує значне зростання **середньомісячної заробітної плати.** (www.100balov.com)

Отже, загальний аналіз показує, що показники фонду робочого часу, тривалості робочого дня та заробітної плати відрядників зросли протягом трьох років. У той же час, чисельність робітників-відрядників зменшилась, а фонд по відрядним розцінкам зріс дуже значно. Ці зміни можуть бути пов'язані зі зміною обсягу робіт, політики компанії щодо заробітної плати, зміною попиту на послуги тощо.

Динаміка зміни **фонду** (archer.chnu.edu.ua) **заробітної плати працівників** ТОВ «БМ Інвест Груп» наведена в таблиці 2.3.

Загальний **фонд** (www.100balov.com) **оплати праці працівників** (5osvita.at.ua) ТОВ «БМ Інвест Груп» за 2020-2022 рр. знижується, що є

цілком нормальним в умовах зниження загальної чисельності персоналу підприємства. При цьому (dodiplom.ru) фонд (archer.chnu.edu.ua) основної заробітної плати (www.100balov.com) зростає в середньому на 4-4,5% щорічно протягом 2021-2022 рр. проти аналогічних показників попередніх періодів.

Таблиця 2.3

Динаміка фонду оплати праці працівників (5osvita.at.ua) ТОВ «БМ Інвест Групи»

Фонд оплати праці (www.100balov.com)	Фактично нараховано за рік, тис. грн.			Темп росту, %	
	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.
Загальний фонд оплати праці	14219,00	14080,50	13843,50	99,03	98,32
Фонд основної заробітної плати (www.100balov.com)	9221,02	9594,45	10024,08	104,05	104,48
Фонд додаткової заробітної плати: (archer.chnu.edu.ua)	4619,75	4025,61	3197,85	87,14	79,44
- надбавки та доплати до тарифних ставок і окладів у розмірах, (www.100balov.com) встановлених законодавством	3657,13	2811,88	2483,52	76,89	88,32
- премії за виробничі показники	699,57	611,09	418,07	87,35	68,41
- сума заробітної плати за місцем основної роботи (www.100balov.com) працівників за час їх навчання у системі підвищення кваліфікації і оплати відпусток у зв'язку з (5osvita.at.ua) навчанням	263,05	601,24	294,87	228,56	49,04
Інші компенсаційні виплати:	378,23	460,43	621,57	121,73	135,00
- матеріальна допомога	21,33	118,28	173,04	554,55	146,30
- сума вихідної допомоги і виплати за період працевлаштування звільнених	9,95	9,86	6,92	99,03	70,23
- допомога з тимчасової непрацездатності	346,94	332,30	442,99	95,78	133,31

Стосовно [фонду додаткової заробітної плати \(www.100balov.com\)](http://www.100balov.com) можна зазначити, що він знижується наростаючими темпами відповідно на 12,86% у 2021 р. проти 2020 р. та на 20,56% у 2022 р. проти 2021 р.

Інші компенсаційні виплати також зростають відповідно на 21,73% та 35% у 2021-2022 рр. проти попередніх 2020-2021 рр.

Для наочності [структура фонду оплати праці працівників \(5osvita.at.ua\)](http://5osvita.at.ua) наведена в таблиці 2.4

Як бачимо, [фонд \(archer.chnu.edu.ua\) основної заробітної плати \(www.100balov.com\)](http://archer.chnu.edu.ua) протягом 2020-2022 рр. зростає з 65% до 68% та 72% у загальному фонді оплати праці при відповідному зниженні [фонду додаткової заробітної плати \(www.100balov.com\)](http://www.100balov.com) з 32% у 2020 р. до 29% у 2021 р. та 23% у 2022 р. і практично незмінних інших компенсаційних виплатах, що становили практично 3% у 2020-2021 рр. та зросли до рівня у майже 5% у 2022 р.

Таблиця 2.4

Структура фонду оплати праці працівників (5osvita.at.ua)

Фонд оплати праці (www.100balov.com)	Питома вага, %			Абс. відх., %	
	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.
Загальний фонд оплати праці	100	100	100		
Фонд основної заробітної плати (www.100balov.com)	64,85	68,14	72,41	3,29	4,27
Фонд додаткової заробітної плати: (archer.chnu.edu.ua)	32,49	28,59	23,1	-3,9	-5,49
- надбавки та доплати до тарифних ставок і окладів у розмірах, (www.100balov.com) встановлених законодавством	25,72	19,97	17,94	-5,75	-2,03
- премії за виробничі показники	4,92	4,34	3,02	-0,58	-1,32
- сума заробітної плати за місцем основної роботи (www.100balov.com) працівників за час їх навчання у системі підвищення кваліфікації і оплати відпусток у зв'язку з (5osvita.at.ua) навчанням	1,85	4,27	2,13	2,42	-2,14
Інші компенсаційні виплати:	2,66	3,27	4,49	0,61	1,22
- матеріальна допомога	0,15	0,84	1,25	0,69	0,41

- сума вихідної допомоги і виплати за період працевлаштування звільнених	0,07	0,07	0,05	0	-0,02
- допомога з тимчасової непрацездатності	2,44	2,36	3,2	-0,08	0,84

Проаналізуємо також динаміку зміни фонду оплати праці в (www.100balov.com) розрізі фіксованої та змінної частин. Змінна частина (ep3.nuwm.edu.ua) фонду оплати праці (5osvita.at.ua) змінюється пропорційно до обсягу виробництва. Вона включає заробітну плату, що виплачується працівникам на відрядній основі, премії працівникам і керівникам за виробіток продукції та кількість відпусток. Фіксована частина фонду оплати праці (5osvita.at.ua) не змінюється при збільшенні або зменшенні обсягів виробництва. зменшення об'єму виробництва (заробітна плата робітників (www.100balov.com) по тарифним окладам, заробітна плата службовців по окладах, усі види доплат, оплата праці (ep3.nuwm.edu.ua) невиробничому персоналу та відповідна сума відпускних).

Дані таблиці 2.5 вказують на зростання частки змінної частини фонду оплати праці (що відповідає фонду оплати праці за відрядними розцінками) (www.100balov.com) при відповідному зниженні частки постійної частини фонду оплати праці (що відповідає фонду оплати праці за (www.100balov.com) тарифними ставками та окладами).

Оскільки в структурі фонду оплати праці (5osvita.at.ua) ТОВ «БМ Інвест Групп» більша частка припадає на змінну його частину, вважаємо доцільним розглянути динаміку середньомісячної заробітної плати (www.100balov.com) середньоспискового робітника-відрядника, чисельність яких складає порядку 80% від чисельності усіх основних робітників.

Таблиця 2.5

Вихідні дані для аналізу ФОП в розрізі постійної і змінної частин

Вид оплати, тис. грн.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Абс. відх., тис. грн.		Темп росту, %	
				2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.	2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.
1. Змінна частина (ebooktime.net) оплати праці робітників	7494,12	7599,17	7701,89	105,05	102,71	101,40	101,35
1.1 за відрядними розцінками (www.100balov.com)	6796,46	6643,71	6717,29	-152,75	73,58	97,75	101,11
1.2 премії за виробничі результати	697,66	955,46	984,59	257,80	29,13	136,95	103,05
2. Постійна частина оплати праці робітників (www.100balov.com)	5741,54	5048,25	4629,98	-693,28	-418,27	87,93	91,71
2.1 по тарифних ставках (ebooktime.net) і окладах	5157,95	4565,00	4173,14	-592,95	-391,85	88,50	91,42
2.2 доплати	583,59	483,25	456,84	-100,33	-26,42	82,81	94,53
3. Всього оплата праці робітників без відпустки	13235,66	12647,43	12331,86	-588,23	-315,56	95,56	97,50
4. Оплата відпусток робітникам	932,87	955,07	956,72	22,20	1,65	102,38	100,17
4.1 які відносяться до змінної частини (ebooktime.net)	693,18	719,22	741,12	26,04	21,90	103,76	103,05
4.2 які відносяться до постійної частини	239,70	235,86	215,60	-3,84	-20,26	98,40	91,41
5. Оплата праці (archer.chnu.edu.ua) службовців	50,41	478,00	554,91	427,60	76,91	948,32	116,09
6. Загальний ФОП	14219,00	14080,50	13843,50	-138,50	-237,00	99,03	98,32
6.1 змінна частина	8187,30	8318,39	8443,01	131,09	124,62	101,60	101,50
6.2 постійна частина	6031,70	5762,11	5400,49	-269,59	-361,62	95,53	93,72
7. Питома вага в загальному ФОП, %							
змінної частини	57,58	59,08	60,99	1,50	1,91	102,60	103,24
постійної частини	42,42	40,92	39,01	-1,50	-1,91	96,47	95,33

За даними таблиці можемо побачити, що загальний ФОП змінювався у негативний бік, також змінилися постійні частки оплати праці робітникам у кращу сторону з – 693,28 до -418,27.

Таблиця 2.6

Аналіз основних фінансово-економічних показників

ТОВ «БМ Інвест Груп» за 2020-2022 роки, тис.грн.

Показники	На кінець періоду, роки			Відхилення (+;-)	
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021
1.Необоротні активи	12292	12819	18402	+527	+5583
2.Оборотні активи	5315	8928	6406	+3613	-2522
3. Власний Капітал	12469	17125	16686	+4656	-439
4.Поточні заобов'язання і забезпечення	4934	4315	7781	-619	+3466
5.Валюта балансу	17607	21747	24808	+4140	+3061

Давайте проаналізуємо ці показники:

Необоротні активи: За 2020 рік значення складало 12 292 тис. грн, за 2021 рік - 12 819 тис. грн, а за 2022 рік - 18 402 тис. грн. Відхилення між 2021 і 2020 роками становить +527 тис. грн, а між 2022 і 2021 роками - +5583 тис. грн. Це означає, що необоротні активи компанії зростали протягом усього аналізованого періоду.

Оборотні активи: За 2020 рік значення складало 5 315 тис. грн, за 2021 рік - 8 (www.lef.lviv.ua) 928 тис. грн, а за 2022 рік - 6 406 тис. грн. Відхилення між 2021 і 2020 роками становить +3 613 тис. грн, а між 2022 і 2021 роками -2 522 тис. грн. Це означає, що оборотні активи зростали впродовж 2020-2021 років, але зменшилися у 2022 році.

Власний капітал: За 2020 рік значення становило 12 469 тис. грн, за 2021 рік - 17 125 тис. грн, а за 2022 рік - 16 686 тис. грн. Відхилення між 2021 і 2020 роками становить +4 656 тис. грн, а між 2022 і 2021 роками -439 тис. грн. Це означає, що власний капітал (dodiplom.ru) зростав упродовж 2020-2021 років, але зменшився у 2022 році.

Поточні зобов'язання і забезпечення: За 2020 рік значення становило 4 934 тис. грн, за 2021 рік - 4 315 тис. грн, а за 2022 рік - 7 (www.lef.lviv.ua) 781 тис. грн. Відхилення між 2021 і 2020 роками становить -619 тис. грн, а між 2022 і 2021 роками +3 466 тис. грн. Це означає, що (refdb.ru) поточні зобов'язання і забезпечення зменшувалися протягом 2020-2021 років, але зросли у 2022 році.

Валюта балансу: За 2020 рік значення становило 17 607 тис. грн, за (TopRef.ru) 2021 рік - 21 747 тис. грн, а за 2022 рік - 24 808 тис. грн. Відхилення між 2021 і 2020 роками становить +4 140 тис. грн, а між 2022 і 2021 роками +3 061 тис. грн. Це означає, що (refdb.ru) загальний обсяг валюти балансу зростав протягом усього аналізованого періоду.

Цей аналіз показує, що компанія "ТОВ «БМ Інвест Груп»" зростала в багатьох аспектах протягом 2020-2021 років, але деякі показники зазнали зменшення у 2022 році. Важливо звернути увагу на власний капітал та поточні зобов'язання, оскільки їх зміни можуть вплинути на фінансову стійкість компанії.

Таблиця 2.7

Економічний паспорт діяльності ТОВ «БМ Інвест Груп» за 2020-2022 роки

Показник и	На кінець періоду (refdb.ru) дослідження, роки			Відхилення (+;-)	
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021
Оборотні активи тис.грн.	5315	8928	6406	+3613	-2522
Необоротні активи тис.грн.	12292	12819	18402	+526	+5583
Власний капітал тис.грн.	12469	17125	16686	+4655	-439
Поточні зобов'язання тис.грн.	4934	4315	7781	-618	+3465
Чистий прибуток тис.грн.	3409	6168	6802	+2759	+633
Чистий дохід від реалізації продукції тис.грн.	15753	17078	19069	+1325	+1990
Собівартість реалізованої продукції (refdb.ru) тис.грн.	8658	7372	7701	-1286	+329

Валовий дохід тис.грн.	7094	9706	11367	+2611	+1661
Адміністративні витрати тис.грн	1271	1922	1607	+650	-315
Витрати на збут (refdb.ru) тис.грн.	1316	1514	1665	+198	+150
Амортизація тис.грн.	3671	2255	2282	-1415	+27
Основні засоби тис.грн.	6135	7148	8112	+1012	+964
Середня кількість працівників чол.	2623	2486	2674	-137	+188
Кількість робочих днів	251	249	247	-2	-2
Витрати на оплату праці тис.грн	841	990	1164	+149342	+173
Нематеріальні активи тис.грн.	4039	4090	8302	+50285	+412
Зареєстрований (пайовий) капітал	887	887	887	0	0

Оборотні активи: За 2020 рік значення складало 5 315 тис. грн, за (TopRef.ru) 2021 рік - 8 928 тис. грн, а за 2022 рік - 6 406 тис. грн. Відхилення між 2021 і 2020 роками становить +3 613 тис. грн, а між 2022 і 2021 роками -2 522 тис. грн. Це означає, що (refdb.ru) оборотні активи зросли впродовж 2020-2021 років, але зменшилися у 2022 році.

Необоротні активи: За 2020 рік значення становило 12 292 тис. грн, за (TopRef.ru) 2021 рік - 12 819 тис. грн, а за 2022 рік - 18 402 тис. грн. Відхилення між 2021 і 2020 роками становить +526 тис. грн, а між 2022 і 2021 роками +5 583 тис. грн. Це означає, що (refdb.ru) необоротні активи зростали протягом усього аналізованого періоду.

Власний капітал: За 2020 рік значення становило 12 469 тис. грн, за (TopRef.ru) 2021 рік - 17 125 тис. грн, а за 2022 рік - 16 686 тис. грн. Відхилення між 2021 і 2020 роками становить +4 655 тис. грн, а між 2022 і 2021 роками -439 тис. грн. Це означає, що власний капітал (TopRef.ru) зростав упродовж 2020-2021 років, але зменшився у 2022 році.

Поточні зобов'язання: За (refdb.ru) 2020 рік значення становило 4 934 тис. грн, за (TopRef.ru) 2021 рік - 4 315 тис. грн, а за 2022 рік - 7 781 тис. грн. Відхилення між 2021 і 2020 роками становить -618 тис. грн, а між 2022 і 2021 роками +3 465 тис. грн. Це означає, що (refdb.ru) поточні зобов'язання зменшувалися протягом 2020-2021 років, але зросли у 2022 році.

Чистий прибуток: За 2020 рік значення становило 3 409 тис. грн, за (TopRef.ru) 2021 рік - 6 168 тис. грн, а за 2022 рік - 6 802 тис. грн. Відхилення між 2021 і 2020 роками становить +2 759 тис. грн, а між 2022 і 2021 роками +633 тис. грн. Це означає, що чистий прибуток зростав протягом усього аналізованого періоду.

Чистий дохід від реалізації продукції: (refdb.ru) За 2020 рік значення становило 15 753 тис. грн, за (TopRef.ru) 2021 рік - 17 078 тис. грн, а за 2022 рік - 19 069 тис. грн. Відхилення між 2021 і 2020 роками становить +1 325 тис. грн, а між 2022 і 2021 роками +1 990 тис. грн. Це означає, що чистий дохід від реалізації продукції зростав протягом усього аналізованого періоду.

Собівартість реалізованої продукції: (refdb.ru) За 2020 рік значення становило 8 658 тис. грн, за (TopRef.ru) 2021 рік - 7 372 тис. грн, а за 2022 рік - 7 (www.lef.lviv.ua) 701 тис. грн. Відхилення між 2021 і 2020 роками становить -1 286 тис. грн, а між 2022 і 2021 роками +329 тис. грн. Це означає, що собівартість реалізованої продукції (refdb.ru) зменшилася протягом 2020-2021 років, але зросла у 2022 році.

Валовий дохід: За 2020 рік значення становило 7 094 тис. грн, за (TopRef.ru) 2021 рік - 9 706 тис. грн, а за 2022 рік - 11 367 тис. грн. Відхилення між 2021 і 2020 роками становить +2 611 тис. грн, а між 2022 і 2021 роками +1 661 тис. грн. Це означає, що (refdb.ru) валовий дохід зростав протягом усього аналізованого періоду.

Адміністративні витрати: За 2020 рік значення становило 1 271 тис. грн, за (TopRef.ru) 2021 рік - 1 922 тис. грн, а за 2022 рік - 1 607 тис. грн. Відхилення між 2021 і 2020 роками становить +650 тис. грн, а між 2022 і 2021 роками - 315 тис. грн. Це означає, що адміністративні витрати зросли у 2020-2021 роках, але зменшилися у 2022 році.

Витрати на збут: (refdb.ru) За 2020 рік значення становило 1 316 тис. грн, за (TopRef.ru) 2021 рік - 1 514 тис. грн, а за 2022 рік - 1 665 тис. грн. Відхилення між 2021 і 2020 роками становить +198 тис. грн, а між 2022 і 2021 роками +150 тис. грн. Це означає, що витрати на збут (refdb.ru) зросли протягом усього аналізованого періоду.

Амортизація: За 2020 рік значення становило 3 671 тис. грн, за (TopRef.ru) 2021 рік - 2 255 тис. грн, а за 2022 рік - 2 282 тис. грн. Відхилення між 2021 і 2020 роками становить -1 415 тис. грн, а між 2022 і 2021 роками +27 тис. грн. Це означає, що (refdb.ru) сума амортизації зменшилася протягом 2020-2021 років, але зросла у 2022 році.

Основні засоби: За 2020 рік значення становило 6 135 тис. грн, за (TopRef.ru) 2021 рік - 7 148 тис. грн, а за 2022 рік - 8 112 тис. грн. Відхилення між 2021 і 2020 роками становить +1 012 тис. грн, а між 2022 і 2021 роками +964 тис. грн. Це означає, що (refdb.ru) вартість основних засобів зросла протягом усього аналізованого періоду.

Середня кількість працівників: За 2020 рік значення становило 2 623 чол., за 2021 рік - 2 486 чол., а за 2022 рік - 2 674 чол. Відхилення між 2021 і 2020 роками становить -137 чол., а між 2022 і 2021 роками +188 чол. Це означає, що кількість працівників зменшилася протягом 2020-2021 років, але зросла у 2022 році.

Кількість робочих днів: За 2020 рік значення становило 251 день, за 2021 рік - 249 днів, а за 2022 рік - 247 днів. Відхилення між 2021 і 2020 роками становить -2 дні, а між 2022 і 2021 роками -2 дні. Це означає, що кількість робочих днів зменшилася протягом усього аналізованого періоду.

Витрати на оплату праці: За 2020 рік значення становило 841 тис. грн, за (TopRef.ru) 2021 рік - 990 тис. грн, а за 2022 рік - 1 164 тис. грн. Відхилення між 2021 і 2020 роками становить +149 тис. грн, а між 2022 і 2021 роками +173 тис. грн. Це означає, що (refdb.ru) витрати на оплату праці зросли протягом усього аналізованого періоду.

Нематеріальні активи: За 2020 рік значення становило 4 039 тис. грн, за (TopRef.ru) 2021 рік - 4 090 тис. грн, а за 2022 рік - 8 302 тис. грн. Відхилення між 2021 і 2020 роками становить +52 285 тис. грн, а між 2022 і 2021 роками

+412 тис. грн. Це означає, що (refdb.ru) вартість нематеріальних активів зросла протягом усього аналізованого періоду.

Зареєстрований (пайовий) капітал: За всі роки значення залишилось незмінним і становить 887 тис. грн.

Загальний аналіз Протягом аналізованого періоду оборотні та необоротні активи зросли, що свідчить про розширення активів компанії. Власний капітал зостав до 2021 року, але зменшився у 2022 році. Поточні зобов'язання зростали до 2022 року, а потім зменшилися. Чистий дохід і товарообіг зростали протягом усього аналізованого періоду. Собівартість реалізованої продукції (refdb.ru) зменшувалася до 2021 року, але збільшилася у 2022 році. Валовий прибуток зостав протягом усього аналізованого періоду. Адміністративні витрати зростали до 2021 року, але потім зменшилися у 2022 році, тоді як витрати на збут, (refdb.ru) загальні та адміністративні витрати зростали до 2022 року. збільшувалися протягом усього аналізованого періоду. Сума амортизації зменшилася до 2021 року, але зросла в 2022 році. Вартість основних засобів збільшувалася протягом усього аналізованого періоду. Кількість працівників зменшилася до 2021 року, але зросла в 2022 році. Кількість робочих днів зменшилася протягом аналізованого періоду. Витрати на оплату праці зросли протягом усього аналізованого періоду. Нематеріальні активи збільшилися протягом усього аналізованого періоду, а зареєстрований (пайовий) капітал залишався незмінним.

Висновки до розділу 2.

На основі поданих даних можна зробити висновок про зміни в оплаті праці та показниках роботи робітників-відрядників за три роки, з 2020 по 2022 рік.

Щодо оплати праці, можна сказати, що (TopRef.ru) загальний ФОП зменшився, але постійні частки оплати праці робітникам зростають. Фонд додаткової заробітної плати знижується наростаючими темпами, тоді як інші компенсаційні виплати зростають. Фонд основної заробітної плати зростає, але фонд додаткової заробітної плати зменшується, (lib.osau.edu.ua) а інші компенсаційні виплати практично не змінюються.

Щодо показників роботи робітників-відрядників, можна сказати, що (TopRef.ru) середньоспискова чисельність робітників-відрядників зменшилась, а фонд робочого часу одного працівника та тривалість робочого дня збільшилися.

Отже, загалом можна зробити висновок, що (TopRef.ru) показники оплати праці не (lib.osau.edu.ua) є стабільними та мають певні зміни протягом трьох років. Показники роботи робітників-відрядників також мають свої зміни.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ ПОКРАЩЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ОСНОВНИМ КАПІТАЛОМ ТОВ «БМ Інвест Груп»

3.1. Пропозиції щодо підвищення ефективності управління основним капіталом ТОВ «БМ Інвест Груп». Для оптимізації та підвищення ефективності управління основним капіталом підприємства ТОВ «БМ Інвест Груп» я можу запропонувати таке рішення:

- Оптимізувати амортизацію: Варто ретельно переглянути політику амортизації та забезпечити, щоб ресурси були використані максимально ефективно. Розгляньте можливість заміни застарілих активів або впровадження нових технологій, що зменшать витрати на амортизацію.
- Вдосконалити управління оборотними активами: Ретельно аналізуйте запаси, дебіторську та кредиторську заборгованість. Спрямуйте зусилля на зменшення запасів до необхідного рівня, збільшення швидкості розрахунків з клієнтами та постачальниками.
- Покращити управління проектами: Враховуйте графіки та бюджетні плани при виконанні проектів. Постійно оцінюйте продуктивність та ризики, щоб забезпечити вчасну та ефективну реалізацію проектів.
- Запровадити систему моніторингу та контролю: Створіть механізми для постійного моніторингу та контролю за ефективністю використання основного капіталу. Використовуйте ключові показники продуктивності (KPIs) для оцінки результатів та вчасного виявлення проблемних ситуацій.
- Розвивайте стратегію збереження та модернізації активів: Оцініть можливості збереження та вдосконалення існуючих активів. Розгляньте можливість впровадження енергоефективних технологій, автоматизації та інші ініціативи, що забезпечать оптимізацію використання основного капіталу.
- Залучайте фахівців з управління проектами та фінансами: Важливо мати в команді компетентних спеціалістів, які володіють досвідом управління проектами та фінансами. Їхні знання та навички

допоможуть впровадити ефективні методи управління основним капіталом.

3.2. Оцінка економічного ефекту заходів вдосконалення процесу управління основним капіталом ТОВ «БМ Інвест Груп»

- Зниження собівартості реалізованої продукції:

Собівартість реалізованої продукції (refdb.ru) у 2022 році зменшилась на 1,286 млн грн порівняно з 2020 роком.

Це призвело до збільшення валового доходу на 2,611 млн грн.

Оцінка економічного ефекту: 2,611 млн грн.

- Збільшення продуктивності праці:

Середня кількість працівників зросла на 188 осіб з 2020 до 2022 року.

Оцінка економічного ефекту буде залежати від додаткових даних про виробничі обсяги та витрати на оплату праці.

- Зниження витрат на амортизацію та обслуговування:

Витрати на амортизацію зменшилися на 1,415 млн грн з 2020 до 2022 року.

Оцінка економічного ефекту буде залежати від додаткових даних про зменшення витрат на обслуговування.

- Збільшення виробничих обсягів та покращення фінансових показників:

Чистий прибуток зрос на 2,759 млн грн, а чистий дохід від реалізації продукції (refdb.ru) збільшився на 1,990 млн грн з 2020 до 2022 року.

Оцінка економічного ефекту буде залежати від додаткових даних про затрати та прибутковість.

Висновки до розділу 3.

Висновок:

Загальна аналіз фінансових показників підприємства за 2020-2022 роки свідчить про позитивну динаміку і покращення управління основним капіталом. Впроваджені заходи сприяли підвищенню ефективності виробничих процесів, зниженню собівартості реалізованої продукції та збільшенню валового доходу. Крім того, вдале управління працевлаштуванням дозволило збільшити продуктивність праці шляхом зменшення середньої кількості працівників.

Проте, деякі показники, такі як зростання поточних зобов'язань та витрат на оплату праці, потребують уваги. Результати свідчать про необхідність подальшого аналізу та вдосконалення відповідних процесів.

В цілому, впровадження заходів щодо вдосконалення управління основним капіталом позитивно позначилося на фінансових показниках підприємства, що свідчить про його стійкий розвиток та потенціал для подальшого зростання.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- 1.Коробов М. Я. Фінанси промислового підприємства: Підручник. - К.:Либідь, 2005.
- 2.Поддєрьогін А. М., Буряк Л. Д., Нам Г. Г. та ін. Фінанси підприємств – К.: КНЕУ, 2002. – 384 с.
- 3.Финансы предприятий: Учебник /Колчина Н. В., Поляк Г. Б., Павлова Л. П. и др.; Под ред. Проф. Н. В. Колчиной. – М.: ЮНИТИ, 2000. – 413с.
- 4.Гібіш Л. В. Фінанси: Навч. посібник. – 2-ге вид., стереотип. – К.: МАУП, 1998. – (osvita.ua) 92с.
5. Біла О. Г. Фінансове планування і фінансова стабільність підприємств / О. Г. Біла // Фінанси України. – 2010. – № 4. – С. 112–118.
6. Дивеєв-Кириленко О. Р. Проблеми розвитку малого і середнього бізнесу в Україні: монографія /Дивеєв-Кириленко О. (www.economy.nayka.com.ua) Р.; М-во освіти і науки України, Терноп. нац. екон. ун-т.— 2-ге вид. випр. і доповн. — Т. :ТНЕУ, 2013. — 255 с.
7. Кононенко І.В. Управління розвитком підприємства: Навч. посібник (www.economy.nayka.com.ua) / І.В. Кононенко – Х. : НТУ "ХП", 2011. – 134с.
8. Мочерний С. В. Основи підприємницької діяльності : навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів / С. В. Мочерний [та ін]. - К. : Видавничий центр «Академія», 2011. - 279 с.
9. Про схвалення Концепції Загальнодержавної програми розвитку малого і середнього підприємництва на на 2014-2024 роки. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 28.08.2013 № 641-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/641-2013-p>.

10. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навч. посіб. / О. О. Терещенко. - К.: КНЕУ, 2013 (www.vtei.com.ua) – 547 с..
11. <http://www.dkrp.gov.ua/> - Офіційний сайт Державної служби України з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва. (www.economy.nayka.com.ua)
12. Зянько В.В. Інноваційне підприємництво: сутність, механізми і форми розвитку. Монографія / В.В. Зянько.– Вінниця: УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2008. – 397 с.
13. Бланк І.А. Управління формуванням капіталу: наукове видання / І.А. Бланк .- К.: Ніка-Центр, 2008. –259 – 262 с.
14. Мельнік М.А. Економічні методи управління капіталом підприємства/ М.А. Мельнік/ Вісник східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. – 2014. – №1. – 94-97 с.
15. Борт О.В. Управління власним капіталом підприємства/ О.В. Борт/ Класичний приватний університет. – Запоріжжя : КПУ, 2014. – 8 (conferences.vntu.edu.ua) с.